

DECIZIA NR. 130

din 16.04.2004

**privind autorizarea ajutorului de stat ce se acorda Companiei Nationale
de Transporturi Aeriene Romane – TAROM S.A.**

PRESEDINTELE CONSILIULUI CONCURENTEI,

In baza:

1. Decretului nr. 57/2004 pentru numirea membrilor Consiliului Concurenteii;
2. Dispozitiilor Legii concurenteii nr. 21/1996, publicata in Monitorul Oficial nr. 88, Partea I, din 30.04.1996, cu modificarile si completarile ulterioare;
3. Dispozitiilor Legii nr. 143/1999 privind ajutorul de stat, publicata in Monitorul Oficial nr. 370, Partea I, din 03.08.1999, cu modificarile si completarile ulterioare;
4. Regulamentului de organizare, functionare si procedura al Consiliului Concurenteii, publicat in Monitorul Oficial nr.288, Partea I din 1.04.2004;
5. Regulamentului privind forma, continutul si alte detalii ale notificarii unui ajutor de stat, publicat in Monitorul Oficial nr. 125, Partea I din 24.03.2000;
6. Regulamentului privind ajutorul de stat pentru salvarea si restructurarea firmelor in dificultate, publicat in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 470/02.07.2002;
7. Notificarii ajutorului ce se acorda Companiei Nationale de Transporturi Aeriene Romane – TAROM S.A., depusa de catre Ministerul Lucrarilor Publice, Transporturilor si Turismului prin adresa nr.499MM/5.02.2004, inregistrata la Consiliul Concurenteii cu nr. RS-AS 6/06.02.2004 si devenita efectiva la data de 15.04.2004;
8. Notei Directiei Autorizare Ajutor de Stat privind ajutorul de stat notificat.

In temeiul urmatoarelor motive:

1. S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A. a fost infiintata in anul 1990 prin H.G. nr.1321/12.12.1990, ca urmare a reorganizarii unitatii economice de stat „Compania TAROM”. Capitalul social al S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A., in valoare de 8.791.347.175.000 lei, este detinut in proportie de 92,81% de statul roman care isi exercita toate drepturile ce decurg din calitatea de actionar prin Ministerul Lucrarilor Publice, Transporturilor si Turismului.

2. Obiectul principal de activitate al S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A. il constituie executarea de transporturi aeriene interne si internationale, de calatori, bagaje, marfuri si posta, prin curse regulate si charter.

Serviciile conexe prestate de societate constau in:

- inchirieri si vanzari de aeronave, motoare, echipamente etc;
- exploatare, intretinere si reparatii aeronave, echipamente si instalatii pentru parteneri interni si externi;
- asistenta tehnica si servicii in domeniul transporturilor aeriene.

3. Ajutorul de stat individual consta in:

- garantarea de catre statul roman a unui credit intern contractat de S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” SA, in valoare de 14,5 milioane USD, impreuna cu dobanzile si costurile aferente acestui credit, reprezentand avansul din pretul de achizitie a doua aeronave Boeing B737-700, cumparate in baza contractului nr.1887/1995, incheiat cu Boeing Company din SUA;
- garantarea de catre statul roman a cinci credite externe contractate de S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” SA, in valoare de 483,6 milioane USD, la care se adauga, dupa caz, dobanzile, comisioanele si costurile aferente acestora, precum si prima de asigurare, pentru achizitionare a patru aeronave Boeing B737-700, sase aeronave ATR 42-500 si patru aeronave Airbus A318, conform prevederilor H.G. nr.668/1997, H.G. nr.557/1998, H.G. nr.607/2002, H.G. nr.607/2002 si H.G. nr.1305/2003;
- finantarea proiectului in valoare de 40 milioane Euro echivalent, conform contractului de finantare incheiat intre Romania, Banca Europeana de Investitii si S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A., pentru achizitionarea unei aeronave, refinantarea ratelor scadente si plata dobanzilor la creditele

comerciale anterioare, achizitionarea echipamentului necesar la sol, a pieselor de schimb initiale, a motoarelor de rezerva si a instruirii necesare, precum si a reabilitarii hangarului de intretinere a TAROM (inclusiv echipamentul) din Aeroportul International Bucuresti – Otopeni, in baza dispozitiilor O.G. nr.7/2000.

4. Valoarea totala a obligatiei rezultata din contractele incheiate de S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A. pentru creditele externe si interne este de 715.364.044,63 USD, din care:

- rate credit: 515.780.193,72 USD
 - dobanzi, comisioane s.a: 199.583.850,91 USD

5. Scopul acordarii ajutorului de stat il constituie restructurarea S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A.

6. Piata relevanta a produsului este piata serviciilor de transport aerian de pasageri, cargo si posta. Aceasta piata se afla in prezent intr-o faza de profunde transformari ce constau in: tendinta de concentrare a companiilor aeriene, privatizarea unor companii, strategii de diversificare a serviciilor si cooperare intre companii aeriene de marimi diferite si situate in locuri geografice indepartate.

In functie de tipul prestatiei, programul de zbor si tipul rutelor, piata se poate segmenta in : transport pasageri sau marfa, curse regulate sau curse charter, curse interne sau internationale. Compania deservește toate aceste segmente, dar pune accent in special pe transportul de pasageri in cadrul curselor aeriene regulate.

Cotele de piata ale societatii aferente curselor regulate externe in anul 2003 sunt:

Destinatia	Pasageri	% in total curse regulate externe
PARIS	86.010	10,9%
TEL AVIV	68.301	8,6%
LONDRA	59.699	7,5%
ATENA	59.040	7,5%
FRANKFURT	57.132	7,2%
MADRID	55.753	7,0%
ISTANBUL	54.078	6,8%
BRUXELLES	48.518	6,1%
NEW YORK	46.420	5,9%

ROMA	37.838	4,8%
VIENA	34.426	4,3%
LARNACA	24.797	3,1%
DUBAI	21.060	2,7%
MUNCHEN	20.492	2,6%
MILANO	18.283	2,3%
BUDAPESTA	15.880	2,0%
SALONIC	12.961	1,6%
CAIRO	12.637	1,6%
BEIRUT	10.233	1,3%
SOFIA	8.563	1,1%
CHISINAU	8.073	1,0%
VARSOVIA	7.692	1,0%
AMAN	7.144	0,9%
BEIJING	4.231	0,5%
PRAGA	4.219	0,5%
BERLIN	2.204	0,3%
ZURICH	2.165	0,3%
COPENHAGA	1.206	0,2%
MOSCOVA	1.165	0,1%
SHARM EL SHEIK	1.101	0,1%
DAMASC	863	0,1%
TOTAL	792.184	

Cotele de piata ale societatii aferente curselor regulate interne in anul 2003 sunt:

Destinatia	Pasageri	% in total curse regulate interne
Cluj	58.074	36,2%
Timisoara	57.941	36,1%
Oradea	15.689	9,8%
Iasi	13.163	8,2%
Baia Mare	5.472	3,4%
Satu Mare	4.716	2,9%
Constanta	2.891	1,8%
Tg. Mures	430	0,3%
Arad	1.292	0,8%

Suceava	231	0,1%
Sibiu	560	0,3%
Brasov	116	0,1%
Total	160.575	

S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A. este afectata de o crestere a concurentei pe toate pietele pe care opereaza, concretizata in special printr-o politica agresiva a unor companii aeriene, de reducere a tarifelor mult sub costurile de operare, atat pentru serviciile directe, cat si pentru zborurile in conexiune.

7. Analiza măsurii notificate s-a realizat potrivit criteriilor de acordare a ajutoarelor de stat cuprinse in *Regulamentul privind ajutorul de stat pentru salvarea si restructurarea firmelor in dificultate*. S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A. este o societate aflata in dificultate, confruntandu-se cu o serie de probleme care au influențat negativ activitatea economico-financiara.

Societatea se afla in dificultate deoarece: inregistreaza pierderi in mod constant, activele imobilizate detin o pondere ridicata in totalul activelor, datoriile totale se mentin la un nivel ridicat. Analiza in dinamica a situatiei patrimoniale a societatii in perioada 2000-2002 releva:

- o rata a lichiditatii generale nefavorabila, ceea ce denota riscul ca societatea sa nu-si poata onora datoriile pe termen scurt;
- o rata a lichiditatii imediate care indica faptul ca societatea nu dispune de suficiente lichiditati pentru a-si acoperi datoriile curente;
- rate ale securitatii financiare, solvabilitatii patrimoniale si soliditatii financiare situate sub standardele medii acceptate, fapt generat de pierderile reportate de la un an la altul care au condus la decapitalizarea societatii.

Dificultatile financiare ale societatii in procurarea de lichiditati sunt reflectate si de indicatorul viteza de rotatie a activelor circulante care indica o incetinire de 90-95 de zile fata de standardul mediu acceptat, care este de 75-80 de zile.

8. S.C. „Compania Natională de Transporturi Aeriene Romane - TAROM” – S.A. a implementat inca din anul 1997 unele masuri strategice, in vederea restructurarii companiei. Acestea nu si-au atins obiectivele propuse, impunandu-se realizarea unui plan de restructurare clar definit. In scopul pregatirii companiei pentru privatizare, in anul 2002 s-a aprobat de catre actionarul principal al companiei un plan de restructurare insotit de un plan

de afaceri pentru perioada 2002-2005, care cuprinde masuri de natura organizatorica, manageriala, tehnica, tehnologica si financiara.

9. Programul de restructurare vizeaza restructurarea privind orientarea spre piata a retelei, orarului si flotei, restructurarea financiar-contabila si de management, restructurarea serviciilor de intretinere si exploatare.

Restructurarea privind orientarea spre piata a retelei, orarului si flotei include:

- achizitionarea de aeronave in vederea modernizarii flotei companiei;
- conservarea a doua avioane Airbus A310 in conformitate cu prevederile Manualului de Intretinere a fabricantului si a Programului de Intretinere Tehnica aprobat de Autoritatea Aeronautica Romana in vederea vinderii lor;
- scoaterea din uz a unor avioane vechi care nu mai corespund standardelor internationale;
- elaborarea unui „concept de marketing”;
- stabilirea unor obiective de vanzari bazate pe cupoanele de zbor utilizate si locuri de vanzare;
- stabilirea regulilor si concepiei pentru viitoarele activitati charter.

Restructurarea financiar-contabila si de management include :

- implementarea unei abordari strategice si a unui proiect de strategie ;
- perfectionarea comunicarii cu marketingul ;
- perfectionarea proceselor de contabilizare a vanzarilor si veniturilor ;
- elaborarea unui sistem integrat de intocmire a bugetului si raportare;
- integrarea programarii echipajelor;
- perfectionarea controlului proiectelor si investitiilor;
- integrarea sistemului de distributie proportionala COPS cu sistemul actual de contabilitate;
- apartenenta la clasa de clearing IATA ;
- modificarea structurii organizatiei ;
- infiintarea unui centru de evaluare in vederea estimarii capabilitatii de aplicare a masurilor de restructurare ;
- introducerea unui management al performantei ;
- introducerea unui sistem de dezvoltare a personalului/carierelor aplicabil tuturor angajatilor.

Restructurarea serviciilor de intretinere si exploatare include :

- stabilirea unei organizari compatibile cu JAR-OPS ;
- crearea unui Centru de control al Operatiunilor ;

- definirea politicii de baza a Diviziei Operatiuni la Sol ;
- organizarea retelei IT pentru toate departamentele operationale ;
- implementarea departamentului de analiza a zborului;
- managementul combustibilului ;
- renegocierea contractelor de handling;
- optimizarea costurilor serviciilor inflight;
- organizarea TAROM-Intretinere ca centru de profit ;
- concentrarea tuturor operatiunilor la centrul operational Otopeni.

10. Prin masurile cuprinse in planul de restructurare se urmareste functionarea profitabila a societatii in concordanta cu posibilitatile actuale de absorbtie a pietei. S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A. utilizeaza ajutorul in scopul restaurarii viabilitatii societatii. Astfel in planul de afaceri anexat programului de restructurare se estimeaza obtinerea unui profit net de 6.300.000 USD la sfarsitul perioadei de restructurare.

Implementarea planului de restructurare va conduce la economisirea de resurse financiare si umane in scopul revigorarii activitatii societatii, a asigurarii continuitatii activitatii de transport aerian. Efectele generate vor consta in cresterea calitatii serviciilor oferite, o structura tarifara mai flexibila, ridicarea nivelului performantelor de siguranta si punctualitate a zborurilor companiei. Totodata s-a diminuat numarul total de avioane de la 28 la 17 prin renuntarea la avioanele vechi, ale caror caracteristici de zgomot si emisie de noxe nu mai corespundeau cerintelor internationale de operare. S-a renuntat incepand din anul 2003 la operarea curselor lung – curier pe rutele Beijing si New York, principala sursa de pierdere a companiei.

Acordarea ajutorului de stat nu va determina o denaturare a concurentei pe piata relevanta, respectandu-se astfel prevederile art. 13 din *Regulamentul privind ajutorul de stat pentru salvarea si restructurarea firmelor in dificultate*.

11. Ajutorul de stat este limitat la minimul strict necesar si va fi utilizat numai in scopul redresarii economico-financiare a societatii, nepermitandu-i beneficiarului, in timpul aplicarii planului de restructurare, sa-si extinda capacitatea de transport. Costul restructurarii este de 770.817.340,58 USD. Se respecta astfel prevederile art. 14 din *Regulamentul privind ajutorul de stat pentru salvarea si restructurarea firmelor in dificultate*.

12. S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A. nu a mai beneficiat de ajutor pentru restructurare, respectandu-se astfel prevederile art. 18 din *Regulamentul privind ajutorul de stat pentru salvarea si restructurarea firmelor in dificultate* care stipuleaza faptul ca ajutorul de restructurare trebuie sa fie acordat o singura data.

13. Informatiile prezentate in notificarea depusa la Consiliul Concurentei conduc la concluzia ca ajutorul de stat ce se se acorda S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A. nu este in masura sa afecteze semnificativ mediul concurential normal si nici nu incalca aplicarea corespunzatoare a tratatelor internationale la care Romania este parte.

14. In temeiul art.13 alin.(1) din *Legea nr.143/1999 privind ajutorul de stat, cu modificarile si completarile ulterioare*, Consiliul Concurentei va supraveghea permanent toate ajutoarele existente. Daca se va constata ca ajutorul de stat acordat S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A. afecteaza semnificativ mediul concurential normal si aplicarea acordurilor internationale la care Romania este parte, Consiliul Concurentei va solicita furnizorului de ajutor sa ia masuri corespunzatoare pentru eliminarea incompatibilitatii acestuia cu *Legea nr.143/1999 privind ajutorul de stat, cu modificarile si completarile ulterioare*.

DECIDE

Art.1. In temeiul art.12 alin.(2) lit.b) coroborat cu art.14 alin.(1) lit.e) din *Legea nr.143/1999 privind ajutorul de stat, cu modificarile si completarile ulterioare* se autorizeaza ajutorul de stat ce se acorda S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A., ca ajutor de restructurare.

Art.2. Valoarea totala a ajutorului de stat ce se acorda S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane–TAROM” S.A. este de 24.507.656.804.979 lei¹, echivalentul a 715.364.044,63 USD.

---

¹ Valoarea in lei a fost calculata la cursul BNR din data emiterii deciziei, respectiv 15.04.2004.
1USD = 34.259 lei.

Art.3. Prezenta Decizie devine aplicabila la data comunicarii sale.

Art. 4. Potrivit dispozitiilor art. 24 din *Legea nr.143/1999 privind ajutorul de stat, cu modificarile si completarile ulterioare*, ministerele, avand calitatea de furnizoare de ajutor de stat, vor transmite Consiliului Concurentei informatii privind ajutoarele de stat autorizate, in vederea inventarierii si monitorizarii acestora. Ministerul Lucrarilor Publice, Transporturilor si Turismului va transmite rapoarte anuale despre implementarea planului de restructurare. Primul raport va fi transmis Consiliului Concurentei in termen de 6 luni de la emiterea deciziei.

Art. 5. Potrivit prevederilor art.29 din *Legea nr.143/1999 privind ajutorul de stat, cu modificarile si completarile ulterioare*, prezenta Decizie poate fi atacata de catre persoanele interesate, in termen de 30 de zile de la data comunicarii, in procedura de contencios administrativ la Curtea de Apel Bucuresti.

Art. 6. Prezenta Decizie va fi comunicata de Secretariatul General din cadrul Consiliului Concurentei catre:

- Ministerul Finantelor Publice, Str. Apolodor nr. 17, sector 1, Bucuresti;

- Ministerul Lucrarilor Publice, Transporturilor si Turismului, Bd. Dinicu Golescu, nr. 38, sector 1, Bucuresti;
- S.C. „Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM” S.A., orasul Otopeni, Soseaua Bucuresti-Ploiesti km 16,5, jud. Ilfov.

Art.7. Secretariatul General si Directia Autorizare Ajutor de Stat din cadrul Consiliului Concurentei vor urmari aducerea la indeplinire a prezentei Decizii.

PRESEDINTE

MHAI BERINDE